

La llengua i la cultura

Evelyn Dítze

Catalunya, la seva llengua i la seva cultura vistos i percebuts per mi, una immigrant alemanya: això és el que se m'ha demanat que reflecteixi en aquestes línies. És un repte no gens

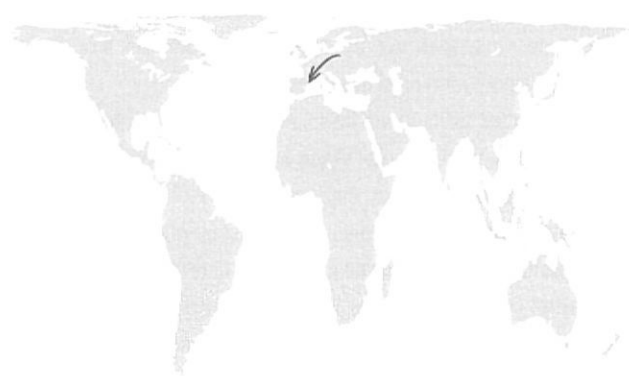
fàcil, però engrescador.

Anem per parts. És veritat que sóc una immigrant –encara que no sóc gaire conscient d'aquest fet– vinguda a Catalunya fa 35 anys, és a dir, durant l'última dècada franquista. El meu motiu, però, no era la necessitat de sobreviure, sinó l'amor per un noi català, d'aquests de soca-rel.

Confesso que en aquell temps jo no sabia res ni de Catalunya, ni de la seva història, ni de la seva llengua, ni de la problemàtica que comporta pertànyer a Espanya. Jo havia arribat a Barcelona sabent quatre paraules d'espanyol (castellà, és clar) que creia que era la llengua del país. Ho creia des de la meua ignorància, la meua i la de milions d'alemanys que, com jo, mai no havien sentit parlar de l'existència de Catalunya i menys encara de la seva llengua pròpia.

Les meves ganes d'integrar-me, tot s'ha de dir, les ànsies del meu xicot de fer-me entendre i estimar el seu desconegut i desvalgut país, ensenyant-me també la seva llengua –el català–, m'ajudaren no sols a aprendre l'idioma sinó també a voler saber coses i conèixer la història i la cultura per poder comprendre realment per què Catalunya és una nació –malgrat que no un país independent– i per què s'ha de defensar la seva llengua.

Són dos factors que encara avui dia, després de 25 anys sense dictadura, no han pas transcendit gaire cap als països forans. Tant és així que, llevat els meus amics estrangers, que sí que ho han après i saben que a Catalunya es parla català i no pas el genèric espanyol (sinònim del castellà a gran part de l'estranger), a la majoria d'estrangers del centre d'Europa que per la meua feina vaig tractant, els ve totalment de nou que aquí es parli realment una altra llengua.

Evelyn Dítze – Nascuda a Frauenstein-Ergebirge (Alemanya - antiga República Democràtica) – Resident a Sant Esteve d'en Bas

Si després de viure 10 anys a Barcelona no m'hagués traslladat a la Vall d'en Bas, en terres garrotxines, on gaudeixo de la Catalunya interior, més tancada potser, però més catalanista, sobretot quant a l'idioma, segurament no m'haguera afectat tant la lenta però latent desaparició de la lluita per defensar la pròpia llengua i amb ella la pròpia cultura.

Quan en aquell final dels anys 60 vaig començar a parlar en català, es va produir un canvi notable en l'actitud de la gent catalana amb qui per feina havia de tractar, i de sobte em sentia com una d'ells. Em vaig adonar que això es produí perquè m'havia esforçat a aprendre el català, la seva llengua; una llengua que en aquells moments encara no tenia representació en els mitjans ni rebia cap suport oficial.

També em va sobtar descobrir que la majoria dels meus contemporanis catalans, per molt que parlessin en català, no el sabien escriure, i no pas per manca d'interès, sinó perquè durant tota l'època franquista era una llengua oficialment prohibida, perseguida, i a les escoles únicament s'ensenyava i es parlava en castellà.

Vaig comprendre que precisament aquestes adversitats, la llarga persecució que havien patit la llengua i la cultura catala-

nes, havien enfortit la gent a no renegar de la seva identitat i a lluitar i defensar el que lícitament era i és seu.

Jo em sentia molt involucrada i amb alegria compartia amb tots ells el seguit d'esdeveniments històrics: el primer diari en català, l'estatut d'autonomia, la Generalitat reinstaurada, un canal televisiu en català, llibres en català, l'ensenyament en català a les escoles i un llarg etcètera.

I han anat passant els anys, l'eufòria ha donat pas a l'hàbit i d'aquí s'ha passat cap a una certa indiferència. Després d'una «normalització lingüística» que ha esdevingut bilingüisme, amb una omnipresència del castellà en les àrees metropolitanes, el català, actualment, realment ha perdut terreny. S'ha arribat a l'extrem de preveure la seva desaparició. Una llengua –i la seva cultura, ja que una va lligada estretament a l'altra– que ha perdurat segles i que ha patit tota mena d'opressions i d'agressions, però que ha resistit, ara, al segle XXI, està en perill d'extingir-se. Això jo, amb un fort bagatge d'ensenyament germànic, no ho puc entendre ni tampoc puc entendre com tanta gent catalana ho pot permetre amb gairebé indiferència o *passotisme*. Penso que l'idioma d'un poble forma part de la seva cultura i no se n'hauria de renegar mai, ni dubtar a defensar-lo. Precisament això que tant admirava jo en els catalans, aquest orgull pel seu país i per la seva llengua, ara veig que s'està perdent. No sé si el català acabarà desapareixent de la mateixa manera que el gaèlic a Irlanda i a Escòcia, el gal·lès al País de Gal·les, el bretó i tantes altres llengües gairebé extingides, on el gegant –el país dominant– els ha engolit. Els engoleixen perquè no troben resistència i és precisament això, aquesta manca de resistència, la que no puc entendre i em decep.

Observo que, en general, els catalans no fan servir el seu idioma matern amb la mateixa naturalitat que el faria servir qual-sevol alemany, per exemple, sinó que, ben al contrari, sembla que pressuposen que tot estranger, foraster, turista o immigrant desconeix l'existència de l'idioma català o, si més no, el creuen incapaços d'entendre'l i molt menys encara de voler-lo aprendre, i per tant opten per parlar directament en castellà. Llevat excepcions –poques– això sol passar sobretot a Barcelona, però també passa a la Catalunya interior. I em passa a mi! Després de tants anys de viure aquí i a vegades ni recordar-me que sóc alemanya, de sobte em trobo que pel meu aspecte o accent algú o altre se'm dirigeix en castellà.

Aquesta autohumiliació a què els catalans són força addictes, aquest renegar dels seus orígens, de la seva cultura i llengua –sovint per inèrcia, però en moltes ocasions amb plena consciència i per raons de pes, com pot ser el factor econòmic– són trets que formen part del caràcter català i que al llarg dels anys he anat coneixent i comprenent, i per tant els accepto, encara que em dol.

Pot ser que la globalització del nostre temps tingui gran part de culpa que ja no sigui tan engrescador lluitar per unes tradicions, una cultura i una llengua com la catalana; o potser la majoria, democràticament dictatorial, ens imposa un tarannà, una manera de fer, ser i veure el món que fa que ja no tingui importància ni mereixi ser defensada una cultura tan minoritària com la catalana.

Voldria tenir fe i creure, però, que malgrat tot la catalanitat –que per a mi vol dir llengua i cultura– sobreviurà i es mantindrà viva i s'enfortirà. I confio que algun dia Catalunya pugui projectar-se cap a fora, o si més no que, per molts anys, altres nous n'inguts, com vaig ser jo ara fa 35 anys, puguin descobrir i gaudir de l'hospitalitat generosa dels catalans, així com de l'encant i de la riquesa de la seva mil·lenària cultura i la seva llengua.

